

[Boligministeren.]

af de betænkeligheder, som hr. Hovmand havde ved førstebehandlingen af dette lovforslag.

Må jeg sige om beløbsrammen og hele dette lovforslag, at det jo er en del af regeringens beskæftigelsesprogram, og der ligger, som hr. Hovmand også indrømmede, vældig mange positive ting, både med hensyn til beskæftigelsen og med hensyn til miljøet, i det lovforslag, der her er til behandling.

Så forstår jeg naturligvis godt ønskerne om at være tilbageholdende med økonomiske udgifter. Når hr. Hovmand siger, hvad der er hensigtsmæssige, og hvad der er uhenigtsmæssige beløb, så har jeg forstået, at dette er et meget hensigtsmæssigt lovforslag, og når man vil målet, mener jeg, at så må man også ville midlerne, ellers er der ingen sammenhæng i det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslaget
vedtoges med 109 stemmer mod 18.

§ 1, således ændret, og § 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender.

(Lovforslag nr. 104. Fremsat 3/3 75. Første behandling 17/3 75. Betænkning 22/5 75).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Sammen med denne sag foretages de følgende 6 sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om offentlig forsorg. (Ændret klageadgang).

(Lovforslag nr. 105. Fremsat 3/3 75. Første behandling 17/3 75. Betænkning 22/5 75).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister. (Ændret klageadgang).

(Lovforslag nr. 106. Fremsat 3/3 75. Første behandling 17/3 75. Betænkning 22/5 75).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændret klageadgang).

(Lovforslag nr. 107. Fremsat 3/3 75. Første behandling 17/3 75. Betænkning 22/5 75).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om revalidering. (Ændret klageadgang).

(Lovforslag nr. 108. Fremsat 3/3 75. Første behandling 17/3 75. Betænkning 22/5 75).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg. (Ændret klageadgang).

(Lovforslag nr. 109. Fremsat 3/3 75. Første behandling 17/3 75. Betænkning 22/5 75).

Der var stillet 7 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om offentlig sygesikring. (Ændret klageadgang m. v.).

(Lovforslag nr. 110. Fremsat 3/3 75. Første behandling 17/3 75. Betænkning 22/5 75).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, henholdsvis tekst, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Tastesen (S):

De 7 lovforslag, som nu er til anden behandling, har fået en grundig gennemgang i socialudvalget, hvor vi især har beskæftiget os med amtsankenævnenes sammensætning, med spørgsmålet om, hvem der skal yde sekretariatsbistand til amtsankenævnene samt revaliderings- og pensionsnævnene, og med spørgsmålet om, hvorvidt den ankebegrænsning, som forslagene er udtryk for, kan siges at være rimelig.

Udvalgets flertal, og heriblandt er socialdemokratiet, ønskede ikke en udvidelse af amtsankenævnenes sammensætning. Forbrugersynspunktet skulle i tilstrækkelig grad være repræsenteret gennem de to valgte amtsrådsmedlemmer, og den sociale ekspertise er der jo gjort brug af ved sagernes behandling, før de forelægges amtsankenævnet til afgørelse.

Vi mener ligeledes, at det vil være den mest hensigtsmæssige brug af de forhånden-

værende ressourcer, hvis de amtskommunale socialcentre skal udøve sekretariatsfunktionen, og vi finder det betryggende, at det i loven er bestemt, at ingen må medvirke som særlig sagkyndig i en sag, når vedkommende har medvirket ved behandlingen i første instans. Alligevel har vi ikke helt kunnet frigøre os for den frygt, at der ikke skulle blive den tilstrækkelige uafhængighed mellem de mennesker, der træffer afgørelse i første instans, og de mennesker, der træffer afgørelse i anden instans. Fra socialdemokratisk side vil vi kritisk vurdere udviklingen i ankesystemet i de kommende år, og hvis det senere skulle blive nødvendigt, må vi tage spørgsmålet både om amtsankenævnenes sammensætning og spørgsmålet om sekretariatsvirksomheden op til nyvurdering. Men vi kan altså ikke på nuværende tidspunkt stemme for de af SF og DKP stillede ændringsforslag, og vi håber, at udviklingen vil vise, at disse ændringsforslag er overflødige og helt unødvendige. Socialdemokratiet er tilhænger af, at borgeren skal føle tryghed over for de afgørelser i sociale sager, der træffes, og derfor vil det generelle også være, at alle sager af stor økonomisk betydning for den enkelte borger kan påklages helt op til den sociale ankestyrelse.

Det kan dog ikke udelukkes, at en del af de sager, der slutter med amtsankenævnet som sidste klageinstans, kan have en vis principiel betydning, og jeg skal derfor anmode om, at lovforslagene kommer til en kort udvalgsbehandling mellem anden og tredje behandling. Det er således, at socialudvalget har stillet et spørgsmål til socialministeren om, hvorvidt der vil være nogen betænkelighed ved at indføre en dispensationsparagraf, således at socialministeren i principielle sager kan tillade, at sagen ankes for den sociale ankestyrelse, selv om den normalt skulle slutte på amtsplan.

Jeg må derimod afvise de af SF og DKP stillede ændringsforslag, der vil udelukke en begrænsning af klageadgangen. Efter henstilling fra Amtsrådsforeningen udskyder vi ikrafttrædelsestidspunktet med 3 måneder fra den 1. juli i år til den 1. oktober i år, således at amtsankenævnene skal være klar til at træde i funktion fra denne dato. Dette er ensbetydende med, at både amtsankenævnene og revaliderings- og pensionsnævnene

[Tastesen]

skal have deres sammensætning klar i løbet af meget kort tid.

Jeg vil i denne forbindelse gerne spørge socialministeren, hvad det er for mennesker, der skal udnævnes til at besætte formandsposterne. Vi har i lovforslaget bestemt, hvilke kvalifikationskrav der skal stilles til de pågældende, men er det folk, der skal honoraransættes til en deltidsopgave, eller er det folk, der ligesom ankecheferne udnævnes til et heltidsjob? Kan det tænkes, at samme person kan være formand for et ankenævn i to amter? Eller kan det tænkes, at samme person udnævnes til både at være formand for amtsankenævnet og revaliderings- og pensionsnævnet? Jeg tror, at socialministeren vil være enig med mig i, at på den ene side skal vi have en kvalificeret arbejdskraft, der har den fornødne tid, således at vi ikke på amtsplan får en sagsophobning, som det er blevet tilfældet på landsplan, men på den anden side bliver disse nævnsformænd jo nogle ret dyre piger og drenge, så det gælder også om at udnytte deres arbejdskraft så hensigtsmæssigt som muligt.

Ud over hele spørgsmålet om ankesystemet er der i sygesikringsloven en principiel ændring. Der skal fortsat ydes tilskud til betaling af briller til børn under 16 år. Vi kan ikke komme uden om, at børn har behov for at få udskiftet deres briller langt hyppigere end voksne, og vi er i socialdemokratiet meget tilfredse med, at tilskud til betaling af børns briller opretholdes i sygesikringsloven også efter den 1. april 1976, når bistandsloven træder i kraft. Det er glædeligt, at et enstemmigt socialudvalg har givet tilslutning til denne opfattelse.

Og så slutter jeg med at erindre om, at vi gerne vil have en kort udvalgsbehandling inden tredje behandling.

Jacob Sørensen (V):

Jeg vil gerne sige nogle bemærkninger om de stillede ændringsforslag. Først ændringsforslaget vedrørende nævnets sammensætning fra SF og DKP. Vi mener i venstre, at den foreslåede sammensætning er tilfredsstillende, og at det vil kunne løse de opgaver, der vil blive pålagt det. Vi finder det ikke på nuværende tidspunkt i alle tilfælde hensigtsmæssigt, at vi udvider antallet af

nævnsmedlemmer fra 3 til 5 som foreslået i ændringsforslaget. Vi kan derfor ikke tilslutte os dette ændringsforslag.

Med hensyn til ændringsforslaget om personligt møde for amtsankenævnet, så kan der for så vidt ligge meget tiltalende i dette forslag, men det er jo uoverskueligt, hvilke virkninger det rent praktisk og administrativt vil få. Derfor vil vi heller ikke, i hvert fald på nuværende tidspunkt, kunne give tilslutning til dette ændringsforslag.

Der er også stillet ændringsforslag, som går i retning af at begrænse lovens virkninger med hensyn til at begrænse klageadgangen. Heller ikke dette er vi indstillet på, for en af begrundelserne for amtsankenævnene er jo, at man skal kunne lade dem tage en del af arbejdet med at bedømme de afgørelser, der er truffet i den kommunale sektor, og vi må derfor stå fast på forslaget, som det er fremsat af ministeren.

Med hensyn til ændringsforslagene vedrørende igangsættelsen er der jo af ministeren og af et flertal i udvalget stillet ændringsforslag om, at igangsættelsestidspunktet udskydes fra den 1. juli til den 1. oktober 1975. Det er desværre sådan, at det rent faktisk er nødvendigt, at vi foretager denne ændring, fordi det er umuligt at sætte det i gang allerede den 1. juli, som situationen er i øjeblikket. Vi kan derfor tilslutte os denne udsættelse. Så vil jeg gerne føje til, at jeg har haft den opfattelse, at det var hensigtsmæssigt, at vi fik det sat i gang så hurtigt som muligt for allerede på et tidligt tidspunkt at være medvirkende til at nedbringe den store pukkel af klager, der ligger i ankestyrelsen. Men vi erkender, at vi ikke kan regne med, at dette arbejde kan gå i gang før den 1. oktober.

Af de samme grunde, altså at vi ønsker, at ankestyrelsen skal aflastes så tidligt som muligt, kan vi ikke medvirke til fremskridtspartiets ændringsforslag om at udskyde bistandslovens igangsættelse pr. 1. april 1976, men må stadig væk fastholde, at vi ønsker amtsankenævnet oprettet og dets arbejde påbegyndt den 1. oktober 1975.

Jeg håber, at lovforslagene kan blive gennemført. Jeg forstår, at vi skal have et udvalgsarbejde igen mellem anden og tredje behandling, og det vil vi da også gå ind i, også på de områder, som hr. Tastesen har nævnt for os.

[Jacob Sørensen.]

Til slut vil jeg sige, at jeg anbefaler, at man stemmer imod de ændringsforslag, der er stillet af SF og af DKP vedrørende sammensætningen af nævnet, vedrørende personligt møde og vedrørende omfanget af begrænsningen af klageadgangen, at man stemmer imod fremskridtspartiets ændringsforslag om udsættelse til bistandslovens igangsættelse, og at man stemmer for det af flertallet og ministeren stillede ændringsforslag om en udsættelse til den 1. oktober 1975.

Jørgen Junior (FP):

Jeg skal blot ganske kort konstatere, at fremskridtspartiet må stemme imod de af DKP og SF fremsatte ændringsforslag. Vi har stillet vort eget ændringsforslag vedrørende ikrafttrædelsestidspunktet, fordi vi finder, at det er følgerlove af bistandsloven, og at det derfor er ren og skær logik at sætte disse love i gang samtidig med bistandslovens igangsættelse. Som følge deraf stemmer vi naturligvis for vore egne ændringsforslag. Jeg kan godt opfordre andre til også at gøre det, men det hjælper jo nok ikke meget.

Ebba Strange (SF):

Jeg kan kun beklage, at de ændringsforslag, SF og DKP har stillet til lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender og de andre lovforslag, vi behandler i dag, har fået en så negativ modtagelse, som de har.

Hr. Tastesen udtrykte socialdemokratiets velvilje over for ændringsforslagene, men socialdemokratiet har altså ikke syntes, de kunne medvirke til det, som vi fra socialistiske folkeparti mener er en afgjort forbedring af det ankesystem, vi mener har så stor betydning i hele vores sociale apparat. Hr. Tastesen sagde, at man fra socialdemokratiets side kritisk ville følge og vurdere udviklingen, og det kan vi jo så glæde os til.

Hr. Jacob Sørensen var bange for, at det ville blive uoverskueligt med det personlige fremmøde i ankenævnene. Det er den dér sædvanlige frygt, som gør, at vi ikke får ændret vores sociale love til at blive virkelige forbrugerorganer i stedet for kontrolorganer, fordi man netop frygter, at hvis disse personer skulle møde personligt op, så ville det hele blive noget forfærdelig kaotisk no-

get. Jeg synes netop, at den frygt siger mig mere end så mange andre ting, hvor nødvendigt det er, at vi engang når frem dertil, at ankesystemet bliver et system, som den enkelte borger kan overskue, og hvor den enkelte borger føler, at dette system er med til at sikre ham hans sociale rettigheder og ikke er et organ, der skal kontrollere. Der ligger altså en mistro til de sociale brugere i denne angst for kaos ved det personlige fremmøde, som for mig udtrykker en holdning, som det er meget, meget vigtigt at vi, der har en anden holdning, bliver ved med at prøve at arbejde imod, og så håber vi, at tiden er med os; i øjeblikket ser det sort ud, synes jeg.

Fra SFs side ville vi egentlig allerhelst have haft en ankeinstans helt ude i primærkommunen, dér, hvor borgeren bor. Vi er godt klar over, at det ikke lader sig gøre i øjeblikket. Netop derfor mener vi, at det er vigtigt, at klienten kan møde op selv. Endvidere er det også noget vigtigt for os, at klienten kan tage en advokat, en bisidder, med sig, fordi vi ved, at netop de sociale klienter meget ofte har svært ved at formulere sig over for et sådant nævn og derfor kan have brug for den støtte, der ligger i at have en bisidder med ved det personlige fremmøde.

Man har også kritiseret vores ændringsforslag om amtsankenævnets sammensætning, og jeg skal bare ganske kort supplere det, der står i betænkningen, med et par bemærkninger. Vi har diskuteret, om vi skulle have foreslået, at de amtsrådsvalgte medlemmer helt skulle udgå af amtsankenævnet, fordi det, vi er ude efter, er et fuldstændig uafhængigt organ, men vi er på den anden side indstillet på at slå fast, at de amtsligt valgte politikere har et ansvar for den politiske styring i deres amt. Vi mener, som jeg også sagde ved førstebehandlingen, at netop ankeinstanser er vigtige instanser, når det drejer sig om den politiske styring af hele socialområdet, så derfor vil vi gerne have, at de bliver siddende i amtsankenævnet. Men vi vil gerne have, at de kommer i mindretal, sådan at den afhængighed, som de måtte være i af de primærkommunale afgørelser, ikke kommer til at virke hæmmende i ankenævnets arbejde.

En anden ting, som vi har diskuteret meget, var forbrugerrepræsentationen, det

[Ebba Strange.]

nævnedes jeg også ved førstebehandlingen. Når vi har valgt at foreslå et medlem, udpeget af Fællesorganisationerne i amtet, så er det, fordi det er meget svært at finde en forbrugerrepræsentation, der entydigt repræsenterer netop de sociale brugere. Vi har diskuteret f. eks. de forældreorganisationer, der nu er ved at opstå, men de dækker på den anden side kun et lille område af hele det sociale felt, og derfor har vi altså valgt arbejdsmarkedets arbejderorganisationer. Vi ved af erfaring, at det er blandt disse organisationers medlemmer, de fleste af de sociale brugere hører til.

Med hensyn til det tredje af vores ændringsforslag til den socialstyrelseslov, så drejer det sig bl. a. om oprettelsen af et selvstændigt sekretariat. Grunden til, socialdemokratiet og andre måske ikke er sluttet op bag dette ændringsforslag, er, at man er bange for, at det vil give dobbeltadministration, det vil give øget personaleforbrug og dermed øgede udgifter. Jeg kan ikke se, hvorfor det skulle gøre det. Der bliver jo ikke mere arbejde, der skal udføres i amtet, fordi vi har et selvstændigt sekretariat. Det giver ikke mere arbejde. Det giver måske en mulighed for, at netop et sekretariat, der har en klart afgrænset opgave, nemlig at forberede sagerne til ankenævnet, vil kunne arbejde hurtigt og effektivt, og derved vil vi sikre os den uafhængighed, som vi ikke kan sikre os, når det er det sociale og sundhedsmæssige kontor i amtet, der også skal forberede ankesagerne. Så jeg er ked af, at i det mindste dette punkt, som også har været til debat i pressen, hvor mange sagkyndige på området har udtalt sig, ikke har kunnet få større tilslutning, end det har været tilfældet.

Så skal jeg sige et par ord om vores ændringsforslag til lovforslagene nr. 105-109, dem, der handler om begrænsning af anken. Vi er også fra SF's side interesseret i at slanke den sociale ankestyrelse, og vi har ikke stillet vores ændringsforslag som overbudspolitik. Vi er nemlig af den opfattelse, at når amtsankenævnene kommer til at arbejde, og hvis de kommer til at arbejde godt, så vil der helt automatisk ske en begrænsning i de sager, der vil komme ind til den sociale ankestyrelse, fordi mange men-

nesker simpelt hen vil føle sig retfærdigt og vel behandlet ude i amtsankenævnene, og så er der jo ingen grund til at anke højere op. Når vi har vendt os imod de foreslåede ankebegrænsninger, så er det, fordi vi ikke har nogen som helst sikring for, at det netop er på disse områder, der er grund til at standse ved amtsankenævnet. Skulle man engang foreslå en standsning ved amtsankenævnet, så skulle det være efter en forsøgsperiode, hvor erfaringen kunne vise os, hvad det er for sager, der typisk er velafgjorte i amtsankenævnet. Der kunne jeg forestille mig — det har jeg også skrevet i betænkningen — at man lod den centrale ankestyrelse afvise nogle sager, som man fandt var velbehandlet ude i amtsankenævnet. Derfor vores ændringsforslag til lovforslagene nr. 105-109.

Endelig er der spørgsmålet om ændringsforslagene til lovforslag nr. 110, om ændring af lov om sygesikring, og dér stemmer vi naturligvis for udvalgets forslag om i hvert fald at undtage børnebriller og særlig nødvendige briller fra den begrænsning i brilletilskuddet, der er blevet vedtaget i anden forbindelse. Vi beklager den vedtagelse, men vil selvfølgelig stemme for dette, som er et fremskridt.

Med hensyn til fremskridtspartiets ændringsforslag om udsættelse af alle disse love, til bistandsloven træder i kraft, så er det en politik, vi har oplevet så mange gange fra fremskridtspartiets side, at man bare udsætter og udsætter og udsætter, så tror man — jeg ved ikke rigtig, hvad man tror ved disse ustandselige udsættelser, men vi kan i hvert fald ikke tilslutte os. Vi mener, at både socialbrugere og socialarbejdere også har krav på, at sociale love går igennem og får den virkning, de skal have, når først diskussionen om dem er foregået.

Til slut vil jeg godt sige mere generelt, at jeg finder, at styringen er en meget væsentlig del af vores sociale system, og at jeg finder, at anken er et meget vigtigt led i disse styringsmekanismer. Derfor har jeg et par spørgsmål til socialministeren til sidst, som jeg håber hun kan svare på allerede i dag.

Det ene spørgsmål går på, om man kunne forestille sig, at der blev indføjet en revisionsparagraf i lov om social styrelse, sådan at vi sikrer os, at vi f. eks. om et par år skal

[Ebba Strange.]

have hele den sociale styrelseslov op til revision, prøve at se, hvordan den har fungeret, hvilke ændringer der trænges til i den.

Det andet er spørgsmålet om, hvordan vi overhovedet får styret hele det store sociale område, og dér kan jeg ikke lade være med at trække en parallel til uddannelsesområdet, hvor jeg kan se, at vores undervisningsminister nu har foreslået, at man prøver at lave nogle 15 års planer for uddannelsesområdet. Jeg kunne godt tænke mig at spørge socialministeren — det er et emne, vi tidligere har været inde på fra SFs side — om, hvordan hendes indstilling er til nedsættelse af et socialråd, der ligesom skulle følge og styre udviklingen på hele det meget store, meget brede, sociale område, hvor vi nu lægger mere og mere kompetence ud til primær- og amtskommunerne. Det kan jeg tilslutte mig, men netop på grund af den kompetenceudvidelse, som vi foretager, er det måske mere nødvendigt end nogen sinde, at man får nedsat et sådant råd med den opgave at følge og styre udviklingen på hele dette område.

Hanne Reintoft (DKP):

Det er rigtigt, at disse lovforslag har været behandlet grundigt i socialudvalget, men jeg synes ikke, vi kan sige, at vi tilstrækkelig grundigt har overvejet de meget skarpe indvendinger, der er kommet fra forskellig side, absolut fra mennesker, der var kvalificerede og havde forstand på hele vores socialapparat. Der havde været grund til at tage disse advarsler alvorligt, for i og med at vi må sige, at retssikkerhed altid er en meget vigtig ting i vores demokrati, så er det vel det vigtigste overhovedet, når det drejer sig om de svageste stillede, de 18-19 pct. af befolkningen, der er henvist til de sociale ydelser og derfor står økonomisk og samfundsmæssigt svagest i det hele taget.

Det er anført, at vi ikke havde råd. Nu er det jo meget vanskeligt at hævde, at man ikke har råd til at udbygge vores demokrati, så det indebærer retssikkerhed for alle landets borgere og ikke mindst for dem, der har de største vanskeligheder. Det må være rimeligt, hvis man vil kalde noget demokratisk, at befolkningen har fuld adgang til at få afprøvet den udøvende magts beføjelser og afgørelser. Og nu er det jo ikke en sjæl-

denhed, det vil jeg gerne understrege, at en afgørelse truffet i en kommune indbringes for en højere instans og omstødes. Det sker ofte, og som socialdirektør Jørgen Kock også gør opmærksom på, har amterne hidtil været et meget nyttigt retsværn for befolkningen. Det sker så ofte, at man måtte have udbygget dette ankesystem, så det virkelig kunne stå for noget, der mindede om en ægte demokratisk prøve.

I det hele taget må man nok sige, at en af de store risici ved det enstrængede system var, at når vi slusede folk ind i primærkommunens behandlergruppe, så ville den afgørelse, der én gang blev truffet her om den enkeltes habitus og sociale adfærd, faktisk følge hele vejen op til den sociale ankestyrelse. Når vi ikke udbygger amtsankenævnene rigtigt, så forstærker vi denne virkning, der i forvejen er uheldig, og stiller derved mennesker dårligt.

Det giver sig selv, når vi i bistandsloven vedtager, at amtskommunens socialcenter skal være vejledende og rådgivende over for primærkommunen, at det vil være vanskeligt for nøjagtig de samme jurister at omstøde en primærkommunal afgørelse. Det behøver absolut ikke at være, fordi de er dårlige mennesker, tværtimod er det i al almindelighed en rimelig og venlig opførsel, at man nødtigt desavouerer folk, man har samarbejde med, eller som er ens underordnede; selvfølgelig vil man ikke gøre det, og derfor vil det være uacceptabelt, at vi ikke skiller disse sekretariater.

Det er rigtigt, som fru Ebba Strange sagde, at indstillingen her var negativ, men jeg fornemmede dog i flere ordførertaler, at man vel egentlig godt ved, at det, vi siger, er rigtigt, og jeg har da også sikkerhed for, at mange forstandige socialfolk ude i landet vil vide, at det er rigtige forslag, vi kommer med, hvorfor det må give betænkeligheder at stemme dem ned.

Det var vel også et lille krav at forlange, at folk skal kunne møde op selv. Hvis man i vores land får stjålet en cykel, så har man al mulig adgang til at møde op ved domstolene og forklare sig. Det er dog ganske utroligt, at hvis man nægtes social assistance, så skal man ikke have den samme elementære ret til at komme op og forklare sig. Socialministeren ved i hvert fald, at mange af disse mennesker netop har overordentlig svært

[**Hanne Reintoft.**]

ved at klare sig skriftligt; de har svært ved at formulere sig, så det forstås.

Enhver ved også, at hjælp, der udbetales efter et skønsprincip, vil bygge på en række socialministerielle fortolkninger af den enkelte lovparagraf, som det enkelte læge menneske ikke har nogen som helst skygge af chance for at se igennem. Tager vi § 73 i forsorgsloven, hvorefter der kan ydes en mor kompensation for at blive hjemme hos et handicappet barn, så kan fru Jensen på Højdevej et eller andet sted jo ikke vide noget som helst om, at der er en socialministeriel fortolkning, som går ud på, at man kun regner med, at kvinder har halvdagsjob. Derfor ved hun ikke, om hun har ret til at anke. Derfor var det vel rimeligt, at hun kunne møde op og tale sin sag.

Med hensyn til den sociale ekspertise har det vel været hele socialreformkommissionens ånd og vel også bistandslovens ånd — hvis der ellers er ret meget ånd tilbage i den — at det netop var den sociale behandling, den sociale ekspertise, og ikke de strenge juridiske fortolkninger, der skulle lægges vægt på, og det er mig ganske ufatteligt, at en socialminister, der var med til at igangsætte, at vi fik ordentlige sociale uddannelser og fik dem udbygget, ikke forstår, at også her har vi brug for social ekspertise, når afgørelserne skal træffes.

Når vi gerne vil have et medlem med fra fagbevægelsen, så har det flere grunde. For det første for over for den enkelte at sikre det folkelige element. Det er også på andre områder i den sociale lovgivning min absolutte formening, at vores fagforeningsfolk og tillidsmænd kunne have stor indflydelse. En tillidsmand på en stor arbejdsplads ved som regel betydelig mere om, om en mand fortsat kan sælge sin arbejdskraft, end en overlæge, der aldrig har sat sine ben på et værksted. Vi kunne bruge den viden, der er her, og vi kunne bruge den til gavn for befolkningen.

Men det har også en anden betydning. For jo mere vi bureaukratiserer vores sociale system, jo mere vi skiller det fra hverdagslivet i vores land, jo mindre forståelse bliver der for hele det sociale apparat. Vi er jo netop inde i en udvikling, hvor mange almindelige mennesker afviser dem, der trænger til social assistance, og har nogle

rosenrøde forestillinger om, hvad assistancen egentlig består af. Jeg tror, det er afgørende vigtigt for at bibeholde befolkningens forståelse af behovet for et socialt sikkerhedsnet, behovet for rimelig social administration, at de medinddrages, får oplysningerne selv og kan forklare om det ude i deres fagforening.

Derfor synes jeg, det er ringe, at vi ikke kan få det vedtaget, men jeg vil selvfølgelig tage det lille bitte lufthul, der lå i hr. Tastesens ordførertale, nemlig at man er villig til at se på det ad åre. Det burde ikke være nødvendigt, for jeg tror, der kan argumenteres meget klart for, at det burde være gennemført nu.

Ændringsforslaget vedrørende børnebriller vil vi selvfølgelig også stemme for, men det sker med dyb beklagelse af, at man skærer ned på denne ydelse. Må jeg referere til det, jeg sagde om, at det er vigtigt, befolkningen har medindflydelse. Vi havde måske nok nogle forældede sygekasser, men de kæmpede dog for at udvide servicen. Opgiver man det demokratiske element og overlader det til statsmagten, så får vi omgående en forringelse. Vi kan kun beklage det i allerhøjeste grad.

Med hensyn til fremskridtspartiets forslag om at udsætte ikrafttrædelsen har vi argumenteret i udvalget, og det ligger ganske klart, at skal det sociale system komme til at fungere efter socialreformens endelige afslutning, så er det ganske urealistisk at udskyde ikrafttrædelsen. Jeg har heller ikke endnu hørt en eneste fornuftig begrundelse — andet end ganske almindelig modvilje mod at have et ordentligt og veludbygget socialsystem.

Steen Folke (VS):

VS har ikke været med i det arbejde, der foregik i forbindelse med forberedelsen og gennemførelsen af socialreformen, og vi har ikke været med til at vedtage bistandsloven. Vi mener, at hele den ændring af det sociale system, som er i færd med at blive gennemført i disse år, på mange måder er meget problematisk. Vi erkender, at der er fremskridt i forbindelse med nyordningerne, men der er også tilbageskridt. Blandt de væsentligste tilbageskridt er dette, at skønsprincippet knæsettes som det afgørende princip i forbindelse med tildelingen af de forskellige

[Steen Folke.]

sociale ydelser. Vi mener, at det indebærer en usikkerhed og en vilkårlighed, som de sociale klienter ikke kan være tjent med. Men vi kan se nogle fordele i retning af, at man med overgangen til det enstrengede system i højere grad kan få sammenhørende sager behandlet samlet.

På den anden side mener vi, at man står over for en væsentlig ulempe, noget, der meget vel kan blive et væsentligt tilbage-skridt, nemlig at den institutionssolidaritet, som man har talt om, og som bl. a. socialdirektør Kock har været inde på, ligesom bliver formaliseret ved den sammensmeltning, der sker af hele den sociale administration. Jeg er meget vel klar over, at en sådan institutionssolidaritet kan bestå. Den kunne bestå og bestod rent faktisk også under det gamle sociale system, men nu får man ligesom en sammensmeltning af det hele i det enstrengede system, og på den måde bliver de sociale klienter konfronteret med en sammensvejet statsmagt både på det primærkommunale niveau, på det amtskommunale niveau og på det centrale, statslige niveau.

For vores vurdering af de sager, som vi behandler for øjeblikket, er det meget væsentligt at vurdere de ankemuligheder, der ligger. Netop i forbindelse med overgangen til det enstrengede system bliver det fantastisk afgørende, at ankemulighederne er fuldt forsvarlige og udbyggede. Vi mener ikke, at dette er tilfældet med de lovforslag, som ligger her. Vi er utilfredse med amtsankenævne og den måde, de er sammensat på. Vi er utilfredse med, at det skal være to amtskommunalrødder og en akademiker som formand for amtsankenævne, der skal sidde og afgøre disse ankesager. Vi mener ikke, at de problemer, der har været rejst omkring habilitet, omkring kommunal — primær- og amtskommunal — indspisthed i et miljø osv., er tilfredsstillende løst. Vi mener, at det system, man nu er ved at opbygge her, meget vel risikerer ligesom at blive for sammenspist over for klienterne.

Vi vil naturligvis stemme for de ændringsforslag, som SF og DKP har stillet, både forslagene om en udvidelse af amtsankenævne, sådan at der kommer repræsentanter dels for en uafhængig social sagkundskab og dels for fagbevægelsen i amtsankenævne.

Men vi er jo klar over, at disse forslag vil blive nedstemt af et stort flertal herinde.

Jeg vil også påpege en væsentlig grund for os til at være imod ankesystemet, sådan som det ser ud for øjeblikket, nemlig den mulighed, der ifølge den i lovforslag nr. 104 om ændring af lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender foreslåede affattelse af § 18 b, stk. 2, ligger for, at ankenævnet kan træffe en afgørelse, der er ringere for klienten end den oprindelige afgørelse. Vi mener, det er en meget beklagelig sag, at der er en sådan mulighed. Det er helt oplagt, det kan enhver med et minimum af kendskab til det sociale klientel sige, at den trussel, der ligger i dette, vil være med til at få mange til at afstå fra at anke sager, hvor de i øvrigt ikke er blevet rimeligt behandlet. Jeg mener, at den bestemmelse vil have så at sige en psykologisk afskrækkelsesvirkning i sig selv, og den kan derudover også blive brugt eller misbrugt af dem, der har med sagerne at gøre på statens og kommunernes vegne. Vi mener, det er en meget beklagelig ting, at man ikke har kunnet indrette ankesystemet sådan, at man i det mindste sikrede, at man ikke var ringere stillet efter at have anket en sag, end før man gjorde det.

Disse betragtninger over hele ankesystemet og vores betænkeligheder ved den måde, det er indrettet på, fører os i retning af at overveje at stemme imod lovforslag nr. 104, som jo er hovedlovforslaget på området, og det vil vi altså muligvis gøre, selv om der er andre ting indeholdt i dette lovforslag, som vi ikke har noget imod.

De andre ændringer ifølge lovforslagene nr. 105-110 drejer sig jo især om indskrænkning af klageadgangen, og herom vil jeg sige, at vi er modstandere af den indskrænkning af adgangen til at klage, som ligger i disse lovforslag. Vi vil stemme for SFs og DKPs ændringsforslag, som netop skulle — i første omgang i hvert fald — sikre, at der ikke på nuværende tidspunkt sker denne indskrænkning i klageadgangen.

I lovforslag nr. 110 om ændring af lov om offentlig sygesikring ligger yderligere dette, at man vil lade tilskuddet til briller i alt væsentligt falde bort for at sikre en besparelse på 50 mill. kr. Vi har sagt lige fra førstebehandlingen af lovforslagene, at det er vi modstandere af, og vi er stadig modstandere

[Steen Folke.]

af det. Nu har man altså gjort en lille indrømmelse, i og med at man har åbnet op for, at børn under 16 år stadig skal kunne modtage tilskud til brillerne. Det er klart, at vi vil stemme for det ændringsforslag, som ligger her, men det ændrer ikke noget væsentligt ved hele lovforslaget, som indebærer en væsentlig forringelse på dette område. Det ses også i, at man skønner, at mindrebesparelsen ved at give mulighed for tilskud til børnebriller er af størrelsesordenen 2-3 mill. kr., mens den besparelse, som man regner med ved at fjerne tilskuddene i øvrigt, skønnes at være af størrelsesordenen 50 mill. kr. Også af denne grund vil vi stemme imod lovforslag nr. 110.

Socialministeren (*Eva Gredal*):

Socialudvalget har under behandlingen af lovforslaget drøftet, hvorvidt antallet af medlemmer i amtsankenævnene burde udvides, således at f. eks. social og lægelig sagkundskab og forbrugersynspunkter blev repræsenteret direkte. Et flertal har ment, at det ikke var nødvendigt med en sådan udvidelse, og jeg er enig med flertallet i, at den sociale og lægelige sagkundskab bør deltage i sagens forberedelse i socialcentret. Jeg er også enig med flertallet i, at medlemmerne udpeget af amtsrådet i deres egenskab af folkevalgte amtsrådsmedlemmer er med som forbrugere, repræsenterer forbrugersiden.

Det ville også stride mod de synspunkter om det fremtidige ankesystem på det sociale område, som socialreformkommissionen i sin første betænkning fremsatte, såfremt man udvidede et amtsankenævn med specialister. Den sammensætning, som er foreslået med to læge medlemmer og en formand med juridisk eller anden tilsvarende uddannelse, finder jeg netop kan sikre den nødvendige afvejning af på den ene side lovforklaringen, der sikrer den enkelte en lovbestemt ydelse eller ret, og på den anden side det friere skøn i det enkelte tilfælde over vedkommende persons behov for hjælpeforanstaltninger.

Netop nu vil overgangen til bistandslovens principper om helhedsvurdering og familiebehandling gøre det hensigtsmæssigt, at der i ankesager, der forelægges for amtsankenævnet, ud over det rent juridiske og

så kan foretages et friere skøn baseret på alle de momenter, der har været afgørende for den afgørelse, som kommunens sociale udvalg har truffet, og som klienten ikke er enig i. Det gør det tillige klart, at nævnets sekretariat må have den fornødne lægelige og sociale sagkundskab.

Dernæst er der spørgsmålet, om nævnet burde udvides med forbrugerrepræsentanter. Hertil er at sige, at amtsankenævnet skal være klageinstans inden for den overvejende del af den sociale lovgivning, og at det derfor må blive meget vanskeligt at pege på bestemte personer, eller bestemte organisationer, der ganske naturligt ville kunne varetage forbrugerinteresserne.

Jeg skal herefter vende mig til de ændringsforslag, der stilles af et mindretal, kommunisterne og SF.

Ud fra ønsket om at sikre amtsankenævnets fuldstændige uafhængighed af de besluttende kommunale instanser og at sikre forbrugeren den størst mulige følelse af at få sin sag personligt behandlet, foreslås det, at medlemstallet udvides, og at sekretariatsbehandlingen varetages af et selvstændigt sekretariat. Endelig foreslås det, at klageren skal have adgang til at møde for amtsankenævnet, eventuelt ledsaget af en bisidder.

Mindretallet foreslår, at amtsankenævnet skal bestå af 5 medlemmer, hvoraf 3 udpeges af amtsrådet og de 2 udpeges af socialministeren — den ene skal være jurist og den anden socialpraktiker. Jeg kan ikke se, at der ved forslaget om den ændrede sammensætning opnås noget ud over en vanskeligere proces. Der vil stadig væk være en overvægt af medlemmer udpeget af amtsrådet i nævnet, således at der ikke på dette område er opnået uafhængighed af kommunale besluttende instanser.

Spørgsmålet om, hvilken instans der skal varetage sekretariatsfunktionerne, mener jeg der er redegjort for både i min fremsættelsestale og også senere under behandlingen i udvalget.

Spørgsmålet, om klagerne skal have adgang til at forelægge deres sager i amtsankenævnet, vil blive taget op, når vi i ministeriet skal udarbejde en forretningsorden for nævnene.

SF og kommunisterne vender sig ligeledes mod de begrænsninger, der er foreslået i adgangen til at klage til den sociale ankesty-

[Socialministeren.]

relse. Jeg forstår dog mindretallet sådan, at tanken om en senere begrænsning ikke helt afvises, men at spørgsmålet om begrænsninger eventuelt kunne tages op, efter at aamtsankenævne har haft rimelig tid til at opbygge en praksis. SF og kommunisterne nævner som en mulighed, at man i en overgangsperiode kunne give den sociale ankestyrelse adgang til at afvise sager, som styrelsen finder velbehandlet af det pågældende aamtsankenævn. Jeg kan dog ikke anbefale en sådan ordning. Skal ankestyrelsen skønne over, om en sag er velbehandlet af aamtsankenævnet, så må styrelsen forinden foretage en ret så indgående undersøgelse af sagen. Ordningen vil derfor i virkeligheden ikke betyde nogen lettelse af sagspresset mod ankestyrelsen, og vi må vist alle være enige om, ikke mindst efter de seneste oplysninger, der er kommet frem om størrelsen af sagspakken i ankestyrelsen, at meget taler for, at der nu må gøres noget meget alvorligt ved dette spørgsmål.

Hr. Tastesen rejste spørgsmålet om, hvilke mennesker man kan pege på der skal være formænd i de kommende aamtsankenævne. Der er jo ikke i styrelsesloven peget på nogen bestemt person som født formand for nævnet. Det, man ved om vedkommende person, er, hvilken uddannelse vedkommende skal have, men ellers er ikke nogen født formand for nævnet.

Man kunne forestille sig en kontorchef fra de nuværende statsamter, og der kunne findes jurister ude i amterne, men én ting vil jeg gerne understrege, nemlig at en ansat i den aamtskommunale sociale forvaltning, der opfylder eksamenskravene, næppe ville kunne udpeges som formand for nævnet, fordi jeg mener, der er en risiko for inhabilitet i en række sager. I øvrigt vil formandsposten i aamtsankenævnet og revaliderings- og pensionsnævne kunne besættes af samme person, og en sådan løsning ville i hvert tilfælde i de store amter kunne indelbære, at der blev tale om et heldagsjob.

Der er givet nogle oplysninger i forbindelse med forslaget angående styrelsesloven om, hvorledes vederlagene skal udregnes, men de skal imidlertid forelægges og forhandles med finansministeriet, så man må tage de opgivne tal med et vist forbehold.

Fru Ebba Strange ville gerne have, at man indføjede en revisionsbestemmelse i den sociale styrelseslov. Nu ligger det sådan, at det er meget uheldigt med alle de revisionsbestemmelser, vi har i vores lovgivninger. Justitsministeriets lovkontor henstiller gentagne gange til regeringen — og det er lige meget, hvem den består af — at undlade disse faste revisionsbestemmelser. Jeg ser heller ikke, at der skulle være nogen grund til at sætte en revisionsbestemmelse ind. Er der behov for en revision, så er det ganske klart, så må loven revideres. I mange tilfælde ender det jo sådan, hvis vi har faste revisionsbestemmelser, at der blot sker det, at vi tager sagen op og siger, at revisionen skal udsættes endnu et par år.

Der blev henvist til undervisningsministeriets 15 års udbygningsplaner. Her vil jeg godt henvise til, at vi jo på det sociale område også kender til spørgsmålet om udbygningsplaner. Vi har de 5-årige udbygningsplaner. Om man direkte skal nedsætte et råd til at følge og styre dette, det kan jeg ikke udtale mig om på stående fod, men jeg vil blot sige, at vi i socialministeriet meget nøje følger de styringsmuligheder, vi har gennem de udbygningsplaner, som allerede er nedlagt i den lovgivning, vi har.

Ebba Strange (SF):

Jeg skal ikke trække debatten ud, men socialministerens bemærkning om, at også efter SFs og kommunisternes ændringsforslag var der en overvægt af aamtsrådsmedlemmer, er ikke rigtig; der er to aamtsrådsmedlemmer, én jurist, én socialarbejder og én repræsentant udpeget af fællesorganisationerne i amterne. Derved kommer aamtsrådsmedlemmerne i mindretal. Det sagde jeg også, da jeg havde ordet sidst. Det har været med i vores overvejelser, at de er der, men at de er i mindretal.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes med 110 stemmer mod 15.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes med 108 stemmer mod 15.

Ændringsforslag nr. 1 betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsfor-
slag nr. 3.

§§ 1 og 2
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5 om en ny affattelse
af § 3
forkastedes med 105 stemmer mod 18; 2
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 4 og § 3, således æn-
dret,
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (*Grete Hækkerup*):
Lovforslaget går nu til fornyet behandling
i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrø-
rende forslag til lov om ændring af lov om
offentlig forsorg. (Ændret klageadgang).

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes med 110 stemmer mod 15.

§ 1
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3 om en ny affattelse
af § 2
forkastedes med 105 stemmer mod 18; 2
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse
af § 2 og § 2 i den ændrede affattelse
vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (*Grete Hækkerup*):
Lovforslaget gå nu til fornyet behandling
i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrø-
rende forslag til lov om ændring af lov om

omsorg for invalidepensionister og folkepen-
sionister. (Ændret klageadgang).

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes med 113 stemmer mod 14.

Ændringsforslag nr. 1 og 2 og § 1, således
ændret,
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5 om en ny affattelse
af § 2
forkastedes med 104 stemmer mod 19; 2
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 4 om ny affattelse af
§ 2 og § 2 i den ændrede affattelse
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (*Grete Hækkerup*):
Lovforslaget går nu til fornyet behandling
i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrø-
rende forslag til lov om ændring af lov om
social bistand. (Ændret klageadgang).

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje
behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget gå nu til fornyet behandling
i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrø-
rende forslag til lov om ændring af lov om
revalidering. (Ændret klageadgang).

Ændringsforslag nr. 1
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes med 107 stemmer mod 15.

Ændringsforslag nr. 2 og § 1 med de fore-
tagne ændringer
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5 om en ny affattelse
af § 2
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den ændrede affattelse *vedtoges* uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsfororg. (Ændret klageadgang).

Ændringsforslag nr. 1 *forkastedes* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 og 3 *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 *forkastedes* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5 og § 1 med de foretagne ændringer *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7 om en ny affattelse af § 2 *forkastedes* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6 om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den ændrede affattelse *vedtoges* uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om offentlig sygesikring. (Ændret klageadgang m. v.).

Ændringsforslag nr. 1 og § 1, således ændret, *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3 om en ny affattelse af § 2 *forkastedes* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den ændrede affattelse *vedtoges* uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:
Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om offentlig sygesikring. (Bortfald af sygesikringsgrænsen samt indførelse af nettoafregning m. v.).

(Lovforslag nr. 43. Fremsat 28/1 75. Første behandling 6/3 75. Betænkning 22/5 75).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Hjortnæs (S):

I udvalget har vi drøftet tre problemer. Det ene problem vedrører muligheden for at bevare tilskuddet til briller, for så vidt angår børn mellem 1 og 16 år, og der er i udvalget opnået enighed om, at en sådan regel skal sikres gennemført.

For det andet har vi i udvalget drøftet spørgsmålet om ikrafttrædelsestidspunktet, og her er situationen den, at Amtsrådsforeningen har anmodet om at udskyde ikrafttrædelsestidspunktet, hvorimod Kommunernes Landsforening har anbefalet, at man fastholder ikrafttrædelsestidspunktet til 1. juli. Et flertal i udvalget har ment, at ikrafttrædelsestidspunktet kan fastholdes, og jeg mener også, at det er forsvarligt, og kan derfor anbefale, at man stemmer imod de ændringsforslag, der er stillet, for så vidt angår dette spørgsmål.

Derudover har man i udvalget drøftet det